

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/26-04048
Otsuse kuupäev 30.06.2026
Komisjoni koosseis Kai Amos

Tarbija
Kaupleja Alexela Energia Teenused AS (14185894)

Tarbija nõue Leppetrahvi vähendamine mõistliku määran

Resolutsioon:

1.Jätta tarbija nõue rahuldamata.

Kui vaidlevad pooled otsusega ei nõustu, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse. Kaupleja peab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit kirjalikult teavitama otsuse täitmisest 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Tarbija sõlmis 05.11.2022 kauplejaga elektrienergia müügilepingu nr ET1200126545 tähtajalisena kestusega 01.01.2023 - 31.12.2029. Lepingu esemeks oli kaupleja poolt elektrienergia müük fikseeritud elektrienergia päevahinnaga 17.500 s/kWh ja ööhinnaga 13.500 s/kWh koos käibemaksuga. Lepingu kohaselt oli kauplejal õigus nõuda tarbija poolt lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel tasu (leppetrahv) 1680 eurot, milline väheneb iga lepingu kestuse kuus 20 euro võrra. Tarbija lõpetas lepingu ennetähtaegselt 12.02.2026, kaupleja esitas tarbijale 28.02.2026 tasumiseks arve nr 032026076703, millega esitas tarbijale leppetrahvi nõude 920 euro ulatuses. Tarbija pöördus kaupleja poole leppetrahvist vabanemise või selle vähenemise nõudes, kaupleja jättis selle rahuldamata.

Tarbija palub tuvastada, et kaupleja leppetrahvi nõue ei ole põhjendatud, tarbija taotleb leppetrahvi vähendamist.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja vaidles tarbija nõudele vastu ja palus jätta see rahuldamata. Kaupleja ja tarbija leppesid lepingus kokku lepingu ennetähtaegse lõpetamise tasus (leppetrahvis), see on kokkulepe on kehtiv. Leppetrahvi suurus on proportsionaalne ning väiksem kauplejale tekkinud tegelikust kahjust. Kaupleja on pakkunud tarbijale mitmeid mõistlikke kompromissilahendusi, millistega tarbija ei nõustunud.

Komisjoni põhjendus:

Komisjon, tutvunud asja materjaliga, leidis, et tarbija nõue ei kuulu rahuldamisele.

Poolte vaheline vaidlus puudutab elektrituruseaduse (ELTS) alusel elektrilepingu sõlmimist ja selle lõpetamist. Elektrilepingute sõlmimisel tuleb lähtuda ELTS sätetest (ELTS § 83 lg 1), selle seadusega reguleerimata osale kohaldatakse võlaõigusseadust (ELTS § 83 lg 3). Elektrileping võib olla tähtajatu või tähtajaline (ELTS § 88 lg 1), kodutarbija võib tähtajalise või tähtajatu elektrilepingu üles öelda, teatades ülesütlemisest neliteist päeva ette (ELTS § 88 lg 6).

Pooled sõlmisid 05.11.2022 elektrienergia müügilepingu tähtajalisena kestusega 7 aastat. Pooled ei vaidle selle üle, et tarbija lõpetas lepingu ennetähtaegselt 12.02.2026. Pooled vaidlevad lepingus toodud lepingu ennetähtaegse lõpetamise tasu kehtivuse ja suuruse põhjendatuse üle.

Pooled leppisid elektrienergia müügilepingus kokku lepingu ennetähtaegse lõpetamise korral tarbija poolt kauplajale makstava tasu suuruses. Kokkuleppe kohaselt tekkis lepingu ennetähtaegse lõpetamise korral kauplajal õigus nõuda tarbijalt lepingu ennetähtaegse lõpetamise eest tasu (leppetrahvi). Leppetrahvi suuruseks oli lepingu kohaselt 1680 eurot ja see leppetrahvi suurus väheneb lepingu kestuse ajal iga kalendrikuu möödumisel 20 euro võrra.

Antud juhul lõpetas tarbija lepingu enne tähtaja saabumist, lepingutingimuse kohaselt oli kauplajal õigus esitada tarbijale lepingu kestuse järelejäänud kuude eest (kuni lepingu tähtajani) lepingu ennetähtaegse tasu nõue lõpetamisele järgneval kuul esitatava arvega. Kaupleja esitas pärast lepingu 12.02.2026 lõpetamist 28.02.2026 tarbijale tasumiseks arve nr 032026076703, milles sisaldus ka leppetrahvi nõue 920 euro ulatuses.

Tarbija selgitustel ei ole see leppetrahvi nõue põhjendatud järgmistel asjaoludel: 1) kuigi tarbija lõpetas lepingu 12.02.2026, ei tekkinud kauplajale sellest kahju, kuna selle tarbimiskoha kohta sõlmis uus tarbija koheselt kauplajaga elektrienergia müügilepingu alates 13.02.2026. Seega elektrimüük jätkus ja tarbimine ei lõppenud; 2) Leppetrahvi suurus tuleneb kauplaja tüüptingimusest (1680 eurot, vähenedes iga kuu võrra 20 euro võrra). Selline automaatne ja juhtumipõhiselt eristamata leppetrahv ei arvesta konkreetse olukorra asjaolusid ega tegelikku kahju. Kuna kauplaja jätkas samas mõõtepunktis teenuse osutamist, viis konkreetse olukorra asjaolude arvestamata jätmine leppetrahvi ebamõistlikult suure nõudeni; 3) kauplaja pakutud lahendused ei olnud tasuta. Kaupleja pakkus tarbijale võimalust anda sama müügilepingust tulenevad õigused ja kohustused teisele isikule või viia leping üle teise tarbimiskohta. Kaupleja pakutud lahendused eeldasid uue kasutaja poolt sama pikaajalise ja kõrge hinnaga lepingu jätkamist ning täiendavate kulude kandmist (sh ümbervormistamise tasu); 4) tarbija poolt ostetud elektri hinna võrdlus ja kantud lisakulu. Tarbija analüüsis oma elektritarbimist ja makstud hindu alates 2023. aastast ja leidis, et võrreldes turuhindadega tasus ta 2024–2026 elektri eest turuhinnast kõrgemat hinda; 5) Tarbimisprofiil ja etteostu väite põhjendatusest. Kauplejal ei saanud kahju tekkida ka seetõttu, et lepingu sõlmimise ajal oli tarbimiskoht kasutusel suvilana, tarbimine oli madal ja hooajaline. Uus tarbija on võtnud tarbimiskoha aastaringselt kasutusele, ta tarbib oluliselt suuremas koguses elektrit. Kaupleja väidetav elektri etteost ei saanud seetõttu tekitada temale kahju; 6) kauplaja leppetrahvi suurus ei ole proportsionaalne, selle eesmärgiks ei ole kahju hüvitamine, vaid tarbija karistamine. Neil asjaoludel tarbija taotleb VÕS § 162 kohaselt leppetrahvi vähendamist mõistliku määraneni või jätta see rahuldamata ulatuses, milles see osutub

ebamõistlikult suureks.

Kaupleja ei nõustunud tarbija väidetega. Pooled on leppetrahvi kohaldamises kehtivalt kokku leppinud, lepingus on toodud selge ja läbipaistev ennetähtaegse lõpetamise tasu (leppetrahvi) tingimus, leppetrahvi kohaldamine tulenes tarbija tegevusest ja tema poolt lepingu ennetähtaegsest lõpetamisest. Kaupleja toob vastuväidetes esile järgmised asjaolud: 1) tarbija ei vaidlusta leppetrahvi kokkulepet, vaid tema eesmärgiks on leppetrahvi vähendamine, kuid asjaoludega ei ole leppetrahvi vähendamine põhjendatud. Lepingus kokkulepitud leppetrahv ei ole VÕS § 162 mõttes ebamõistlikult suur; 2) kaupleja kahju arvestus põhineb objektiivsel meetodikal ja see tugineb kalendrikuude arvule kuni lepingu kokkulepitud lõpptähtajani (31.12.2029), elektri börsihindade prognoosidele (EE piirkond) igaks kuuks kuni lepingu kokkulepitud lõpptähtajani, tarbija eeldatavat igakuisele tarbimisele, millise maht põhineb tarbija enda poolt tarbitud kogusele, tarbija lepingulisele keskmisele hinnale (ilma KM) ning kaupleja portfelli keskmisele profiilikulule, mis kajastab tarbimise ja börsihinna ajalist erinevust. Müügiportfelli keskmiseks profiilikuluks on 107%, mis tähendab, et kaupleja tegelik ostukulu ületab aritmeetilist keskmist ligikaudu 7%. Tarbija lepingu osas ületab kauplejale tegelikult tekkinud kahju 1 200 eurot, samal ajal kui tarbijalt nõutav leppetrahv on 920 eurot, s.o ligikaudu veerandi võrra väiksem tegelikust kahjust; 3) tarbimisandmed kinnitavad kauplejale kahju tekkimist, kuna juba lepingu kehtivuse ajal suurenes 2025.a tarbitud elektri kogus võrreldes prognoosiga mitu korda, millega on müüja risk kahju suurenemiseks reaalne ja realiseerunud; 4) kaupleja poolt samas tarbimiskohas uue tarbijaga lepingu sõlmimine ei välista kahju tekkimist. Elektrimüügi leping on isiklik ja seotud konkreetse tarbijaga, mitte mõõtepunkti kui sellisega; 5) kaupleja pakkus tarbijale alternatiivseid tegelikke ja heauskseid lahendusi. Asjaolu, et tarbija ei pidanud neid enda jaoks majanduslikult sobivaks, ei muuda neid näilikeks ega ebarealistlikeks, vaid kinnitab üksnes seda, et tarbija soovis lepingulist riski lõpetada ilma sellega kaasnevaid tagajärgi kandmata; 6) tarbijavaidluste komisjoni varasem praktika (asi nr 19-1/25-12160) kohaselt kuulub tähtajaliste lepingute siduvuse kokkuleppe täitmisele. Leppetrahv võib hüvitada nii saamata jäänud tulu kui ka tururiski (VÕS § 128 lg 4). Pikaajaliste lepingute korral on kaupleja risk suurem ning sellest tulenevalt võib ka leppetrahvi kujunemise alus erineda lühemate lepingute omast. Tarbijale olid leppetrahvi arvestuse alused teada ja leppetrahvi suurus oli ettenähtav. Kaupleja hinnangul on need seisukohad ülekantavad ka käesolevasse vaidlusse. Kaupleja leidis kogumis, et tarbija leppetrahvi vähendamise nõue ei ole põhjendatud.

Komisjon kontrollis mõlema poole asjaolusid ja väited ning leidis, et tarbija leppetrahvi vaidlustus ei ole edukas. Lepingus toodud lepingu ennetähtaegse tasu nõude aluseks oli ELTS § 88 lg 5, mille redaktsioon alates 03.06.2022 kuni 13.06.2025 sätestas: Elektrimüüja võib nõuda kodutarbijalt tähtajalise elektrilepingu ennetähtaegse lõpetamise tasu tingimusel, et tasu on tarbijaga sõlmitud lepingus ette nähtud ja tasust on kodutarbijat enne lepingu sõlmimist selgelt teavitatud. Ennetähtaegse lõpetamise tasu peab olema põhjendatud.

Komisjon tuvastas, et elektrienergia müügilepingus leppisid pooled kehtivalt kokku, et leping on tähtajaline kestusega 7 aasta, samuti leppetrahvi kohaldamise alustes, leppetrahvi summas 1680 eurot ning selle igakuulises 20 euro võrra vähendamises. Pooled ei vaidle, et tarbija lõpetas lepingu enne tähtaja saabumist ja et seetõttu tekkis tarbijal kohustus ja kauplejal õigus nõuda leppetrahvi. Kaupleja on esitanud leppetrahvi suuruse kohta põhjendused.

Komisjon mõistab, et tarbijale on leppetrahvi tasumine majanduslikult ebameeldiv, kuid asjaoludega ei leia tõendamist VÕS § 162 alusel kokkulepitud leppetrahvi vähendamiseks ega

tühistamiseks. Tarbijal oli sõlmitud lepingu tingimuste kohaselt kogu lepingu kestuse ajal selge ja õige ülevaade leppetrahvi suurusest ja selle kujunemisest. Tarbija ei vaidlustanud leppetrahvi tingimust lepingu kestuse ajal. Tarbijale oli leppetrahvi nõude tekkimise alused teada ja tarbijale oli ettenähtav, et lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel 12.02.2026 lasub tal kohustus maksta kauplejale leppetrahvi. VÕS § 76 kohaselt tuleb kohustust täita vastavalt lepingule ja seadusele. Tarbijal lasub kohustus tasuda kauplejale leppetrahvi.

Tarbija nõue ei ole põhjendatud ega kuulu seetõttu rahuldamisele.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kai Amos

/allkirjastatud digitaalselt/